

Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος για το σεβασμό του ανθρώπου και της θείας δημιουργίας (Μιλτιάδης Βάντσος, Αν. Καθηγητής ΑΠΘ)

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)



[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=161409>]

ε. Ο σεβασμός του ανθρώπου και της δημιουργίας του Θεού

Η Σύνοδος δεν περιορίζεται μόνο στην επισήμανση των κινδύνων, αλλά διατυπώνει δύο θεμελιώδεις αρχές που πρέπει να διέπουν την επιστημονική έρευνα και την πρακτική εφαρμογή των νέων ανακαλύψεων και εφευρέσεων. Η πρώτη είναι ο σεβασμός της ιερότητας της ζωής και του χαρακτήρα του ανθρώπου ως προσώπου από τη σύλληψη[20]. Ο σεβασμός αυτός αρμόζει στον άνθρωπο, καθώς δεν είναι απλώς ένα σύνολο κυττάρων, ιστών και οργάνων, αλλά δημιούργημα «κατ' εικόνα Θεού» (Γεν. 1, 27)[21]. Η θέση αυτή της συνόδου είναι πολύ σημαντική και δεν είναι ασφαλώς τυχαίο το γεγονός ότι επαναλαμβάνεται και στα τρία κείμενα, στα οποία γίνεται αναφορά στη βιοηθική. Η θέση ο άνθρωπος είναι πρόσωπο από τη σύλληψη απαντά στο θεμελιώδες ερώτημα για το στάτους του αγέννητου ανθρώπου και επηρεάζει αποφασιστικά την ηθική θεώρηση όλων των θεμάτων της βιοηθικής που αφορούν στην έναρξη της ζωής, όπως είναι δηλ. η έκτρωση, οι διάφορες μέθοδοι υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, η έρευνα στα βλαστοκύτταρα και η κλωνοποίηση.



Οι συνέπειες της θεώρησης του ανθρώπου ως προσώπου από τη σύλληψη και της αναγνώρισης σ' αυτόν αξιοπρέπειας και δικαιωμάτων επισημαίνονται από την ίδια τη Σύνοδο: «Το δικαίωμα εις την γέννησιν είναι το πρώτον μεταξύ τών ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Και στη συνέχεια υπογραμμίζεται ότι ο άνθρωπος δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κάποιο μετρήσιμο μέγεθος, αφού κάθε άνθρωπος είναι μοναδικός και προορίζεται να ομοιωθεί με το Θεό: «Η Εκκλησία ως θεανθρωπίνη κοινωνία, εις τήν οποίαν έκαστος άνθρωπος αποτελεί μοναδικήν οντότητα, προωρισμένην εις προσωπικήν κοινωνίαν μετά του Θεού, αντιστέκεται εις πάσαν προσπάθειαν αντικειμενοποιήσεως του ανθρώπου, μετατροπής του εις μετρήσιμον μέγεθος. Ουδέν επιστημονικόν επίτευγμα επιτρέπεται να θίγη τήν αξιοπρέπειαν του ανθρώπου και τον θείον προορισμόν αυτού. Ο άνθρωπος δεν προσδιορίζεται μόνον από τα γονίδιά του».

Η δεύτερη αρχή, η οποία πρέπει να διέπει την επιστημονική έρευνα, είναι ο σεβασμός της δημιουργίας του Θεού. Η Σύνοδος υπενθυμίζει την εντολή του Θεού στο βιβλίο της Γένεσης να εργάζεται ο άνθρωπος στον παράδεισο και να τον φυλάσσει (Γεν. 2,15) και καλεί σε σεβασμό της κτίσης τόσο κατά την έρευνα όσο και κατά τη χρησιμοποίησή της[22]. Με το σεβασμό αυτό εκφράζεται η πίστη και η εμπιστοσύνη του ανθρώπου στο Θεό, που δημιούργησε την κτίση με τη σοφία Του και προνοεί γι' αυτή και τον άνθρωπο. Η αρχή αυτή δεν αναλύεται περαιτέρω στη συνάφεια της βιοηθικής, καθώς η ανάγκη σεβασμού της δημιουργίας τονίζεται και σε άλλα σημεία των κειμένων της συνόδου, τα οποία αναφέρονται στο οικολογικό πρόβλημα.

στ. Το περιεχόμενο και η σημασία της Ορθόδοξης Βιοηθικής

Όπως επισημάνθηκε στην εισαγωγή της παρούσας μελέτης και αναδείχθηκε από τις προαναφερθείσες θέσεις, η Σύνοδος θεωρεί ως απαραίτητη τη συμμετοχή της ορθόδοξης ηθικής στο σύγχρονο διεπιστημονικό διάλογο για τη βιοηθική. Σε μια εποχή που προβάλλονται πολλές και αλληλοσυγκρουόμενες εικόνες περί ανθρώπου και ανατρέπονται οι ηθικές αξίες, η Εκκλησία προβάλλει τον άνθρωπο, που δημιουργήθηκε κατ' εικόνα Θεού με την προοπτική της θέωσης, και κυρίως το νέο Αδάμ, τον Ιησού Χριστό, «ο οποίος εν τη Ενανθρωπήσει προσέλαβεν όλον τόν άνθρωπον και είναι το απόλυτον πρότυπον τής ανακαινίσεως του ανθρωπίνου γένους»[23]. Ενώ δηλ. η κοινωνία αναζητεί, μεταξύ άλλων, τρόπους για να βελτιώσει την ανθρώπινη φύση και να αποθεώσει τον άνθρωπο, η Εκκλησία κηρύττει το Υιό του Θεού, που προσέλαβε και ανακαίνισε την ανθρώπινη φύση[24]. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνεται σε άλλο σημείο για την ενανθρώπιση του Υιού, «η διδασκαλία αυτή τής Εκκλησίας είναι ανεξάντλητος πηγή πάσης χριστιανικής προσπάθειας δια την περιφρούρησιν τής αξίας και του μεγαλείου του ανθρώπου»[25].

[Συνεχίζεται]

[20] Η ακριβής διατύπωση έχει ως εξής: «Προβάλλει (ενν. η Ορθόδοξος Εκκλησία) τήν ιερότητα της ζωής και τον χαρακτήρα του ανθρώπου ως προσώπου εξ αυτής ταύτης τής αρχής της συλλήψεως». Εγκύκλιος της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας, παράγρ. 12. Η αναφορά στην αρχή της σύλληψης γίνεται, κατά την άποψη μας, για να δοθεί έμφαση στην ανάγκη προστασίας της ζωής του ανθρώπου σε κάθε στάδιο.

[21] *Η αποστολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας εις τον σύγχρονον κόσμον*, παράγρ. ΣΤ12.

[22] *Η αποστολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας εις τον σύγχρονον κόσμον*, παράγρ. ΣΤ12.

[23] *Εγκύκλιος της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, παράγρ. 12.

[24] Στο κείμενο της συνόδου μνημονεύεται το χωρίο του αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού «Ουκ άνθρωπον αποθεωθέντα λέγομεν, αλλά Θεόν ενανθρωπήσαντα» (Ιωάννου Δαμασκηνού, Έκδοσις ακριβής τής ορθοδόξου πίστεως, Γ', 2, PG 94, 988). Βλ. *Εγκύκλιος της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας*, παράγρ. 10.

[25] *Η αποστολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας εις τον σύγχρονον κόσμον*, παράγρ. Α1.